

บทที่ 3

ลักษณะการประกอบการของผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก

ความเป็นมาและการจัดตั้งกิจการของผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก

รถโดยสารขนาดเล็กในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ให้บริการผู้โดยสารอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งผู้โดยสารทั่วไปเรียกว่า สีส้อยแดง ที่มาของรถโดยสารขนาดเล็กสีส้อยแดงนี้เกิดจากการรวมตัวกัน จัดตั้งกลุ่มของเจ้าของรถรับจ้างเมื่อปี พ.ศ. 2518 โดยรถรับจ้างทั้งหมดขึ้นตรงและให้อยู่ในการควบคุมดูแลของกรมการขนส่งทางบก ต่อมากลุ่มรถรับจ้างทั้งหมดได้ประชุมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ บริการ ชื่อว่าสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด และได้ยื่นขอจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งสหกรณ์บริการ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ.2521 ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2521 (ประวัติสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด) หลังจากมีการขออนุญาตจัดตั้งสหกรณ์บริการแล้วได้มีการโอนรถดังกล่าวไปขึ้นตรงกับกรมการขนส่งทางบก ทางสหกรณ์ได้กำหนดสีของรถวิ่งรับส่งภายในตัวเมืองเชียงใหม่เป็นสีแดงทั้งหมดตามเงื่อนไขและได้ยื่นขออนุญาตประกอบการและขออนุญาตสัมปทานเส้นทางในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวน 30 เส้นทาง เส้นทางปัจจุบันมีจำนวน 32 เส้นทาง(สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด ,2548) ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงเส้นทางรถเดินรถ

ลำดับที่	สายที่	เส้นทาง	ใบอนุญาตที่...			สิ้นอายุ
1	52019	หนองประทีป – ม.ช.	1/34	1/39	8/44	23 ธ.ค.49
2	52020	ศาลคดีเด็กฯ-ตลาดเทศบาล-ตลาดหนองหอย-เชิงคอย	2/34	2/39	2/44	23 ธ.ค.49
3	52021	บ้านสันผีเสื้อ – ตลาดเทศบาล	3/34	3/39	3/44	23 ธ.ค.49
4	52022	ตลาดศรีนครพิงค์ – ม.ช.	4/34	4/39	4/44	23 ธ.ค.49
5	52023	ศาลากลางใหม่-ตันตราภัณฑ์ข้างฝือก-ตลาดต้นพยอม	5/34	5/39	5/44	23 ธ.ค.49

ตารางที่ 3.1 แสดงเส้นทางการเดินรถ (ต่อ)

ลำดับ ที่	สายที่	เส้นทาง	ใบอนุญาตที่...			สิ้นอายุ
6	52024	ประตูช้างเผือก – บ้านแม่บัว – เชียงใหม่ แลนด์	6/34	6/39	6/44	23 ธ.ค.49
7	52025	ตลาดปากกล้วย – โรงเรียนคำเที่ยงอนุสรณ์	7/34	7/39	7/44	23 ธ.ค.49
8	52026	วังสิงห์คำใต้ – บ้านดอนแก้ว	8/34	8/39	1/44	23 ธ.ค.49
9	52018	เชียงใหม่ – บ้านต้นผึ้ง	10/33	6/38	1/43	4 ส.ค.48
10	52027	เชียงใหม่ – บ้านบวกครก – บ้านดอนแก้ว	11/33	7/38	2/43	4 ส.ค.48
11	52028	เชียงใหม่ – บ้านเกาะกลาง – บ้านดอนแก้ว	12/33	8/38	3/43	4 ส.ค.48
12	52029	เชียงใหม่-สารภี-บ้านสันทรายมหาวังศ์- บ้านท่าต้นกว่าว	13/33	9/38	4/43	4 ส.ค.48
13	52043	เชียงใหม่(ไปรษณีย์โทรเลขแม่ปิง-บ้านต้น โชคหลวง)	1/33	1/38	5/43	4 ส.ค.48
14	52044	ตลาดทิพย์เนตร – ภูซาคาดอย	17/33	10/38	6/43	28 พ.ค.48
15	52045	สนามม้าเชียงใหม่ – สวนสัตว์เชียงใหม่	2/33	2/38	7/43	13 ก.ย.48
16	52046	สนามม้าเชียงใหม่ – ตลาดวโรรส	3/33	3/38	8/43	28 พ.ค.48
17	52047	สนามม้าเชียงใหม่ – ตลาดทรายแก้ว	4/33	4/38	9/43	28 พ.ค.48
18	52048	สถานีรถไฟ – วัดสันทรายหลวง	5/33	5/38	10/43	28 พ.ค.48
19	52032	หนองประทีป – ตลาดสันป่าเลียง	3/35	1/40	2/45	10 ส.ค.50
20	52033	หนองประทีป – ศูนย์วัฒนธรรม	4/35	2/40	3/45	10 ส.ค.50
21	52034	บ้านสันผีเสื้อ – โรงเรียนมงฟอร์ต ก.ข.	5/35	3/40	4/45	10 ส.ค.50
22	52035	ตลาดศรีนครพิงค์ – โพธาราม ซอย 1	6/35	5/40	5/45	10 ส.ค.50
23	52036	ตลาดศรีนครพิงค์ – ศูนย์วัฒนธรรม	7/35	6/40	6/45	10 ส.ค.50
24	52037	ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่-วัดป่าแดด	8/35	7/40	7/45	10 ส.ค.50
25	52038	ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่-มหาวิทยาลัย พายัพ	9/35	9/40	8/45	10 ส.ค.50

ตารางที่ 3.1 แสดงเส้นทางการเดินทาง (ต่อ)

ลำดับ ที่	สายที่	เส้นทาง	ใบอนุญาตที่...			สิ้นอายุ
26	52039	ประตูช้างเผือก – รอบคูเมืองด้านใน	10/35	10/40	9/45	10 ส.ค.50
27	52040	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย – มหาวิทยาลัย พายัพ	11/35	11/40	10/45	10 ส.ค.50
28	52041	ตลาดปากกล้วย – สถานีขนส่งแห่งที่ 2	12/35	12/40	11/45	10 ส.ค.50
29	52042	วังสิงห์คำใต้-อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย	13/35	13/40	12/45	10 ส.ค.50
30	52056	สถานีขนส่งจังหวัดเชียงใหม่แห่งที่ 2 (อาเขต-บ้านดง)	1/36	4/41	1/46	19 ก.ย.51
31	-2329	เชียงใหม่ – ท่าวังพร้าว	7/39	7/44	4/46	4 พ.ย.53
32	-2381	เชียงใหม่ – บ้านน้ำบ่อหลวง – วัดห้วยโถง			2/45	21 ก.ค.52

ที่มา : สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด (2548)

หลักเกณฑ์ในการเป็นสมาชิกสหกรณ์นครลานนา เดินรถ

ตามข้อบังคับสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด พ.ศ. 2544 ผู้ประกอบการเดินรถ โดยสารขนาดเล็ก (สี่ล้อแดง) ต้องมีคุณสมบัติตามที่สหกรณ์นครลานนา กำหนด คือต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือสมาชิกครอบครองรถ โดยเช่าซื้อเพื่อประกอบการขนส่งประจำทางขนส่งไม่ประจำทาง โดยรถขนาดเล็ก ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และมีคุณสมบัติถูกต้องตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์ จากที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2548 ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการเป็นสมาชิกสหกรณ์ พ.ศ. 2548 ไว้ดังนี้

1. คุณสมบัติของสมาชิก สมาชิกต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับสหกรณ์ฯตามมติที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 คือ

1.1 สมาชิกสหกรณ์

1. ต้องมีใบอนุญาตขับขี่รถยนต์สาธารณะ
2. ต้องมีใบรับรองผลการตรวจเลือดจากโรงพยาบาลของรัฐ
3. แต่งกายให้เรียบร้อยตามกฎกระทรวง

4. ไม่เป็นโรคติดต่อเรื้อรัง หรือสังกรรมรังเกียจ
5. อายุไม่เกิน 60 ปี

1.2 ค่าธรรมเนียมและค่าบริการ ค่าบำรุงสหกรณ์

ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด จะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่สหกรณ์ฯ ตามข้อบังคับข้อที่ 36 กรณีหมวดครดโดยสารขนาดเล็ก (สี่ล้อแดง)

1. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า คนละ 100 บาท
2. ค่าบำรุงเส้นทางสัมปทานแรกเข้า 500 บาท
3. ค่าบำรุงสหกรณ์ฯ รายปี ๆ ละ 200 บาท/ปี

ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกจะต้องชำระค่าธรรมเนียมให้แก่สหกรณ์ฯ เสียก่อนจึงจะมีสิทธินำรถเข้ามาวิ่งในเส้นทางที่สหกรณ์ฯ จัดให้ และค่าธรรมเนียมดังกล่าวนี้ให้ถือเป็นรายได้ของสหกรณ์ฯ จะเรียกคืนไม่ได้

1.3 หุ้นและเงินทุนสวัสดิการ

การถือหุ้น สมาชิกจะต้องถือหุ้นในสหกรณ์ ตามข้อบังคับข้อที่ 5 (1) (2) และ (4) โดยสมาชิกจะต้องชำระค่าหุ้นเต็มมูลค่าหุ้นในคราวเดียวกัน ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด และต้องชำระเป็นเงินสด

1. ผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ จะต้องเสียค่าเงินทุนสวัสดิการสมาชิก สหกรณ์ฯ คนละ 200 บาทต่อปี และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินทุนสวัสดิการสมาชิกสหกรณ์ฯ พ.ศ.2545
2. รถยนต์ที่สมาชิกจะนำมาวิ่งในเส้นทางสหกรณ์ฯ จัดให้จะต้องเป็นรถโดยสารขนาดเล็ก รถตู้ รถแท็กซี่ หรือมินิบัส

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 สมาชิกต้องมีคุณสมบัติตามข้อบังคับสหกรณ์ฯ และวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสหกรณ์ฯ ได้ กำหนดหลักเกณฑ์ของสหกรณ์ฯ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก สี่ล้อแดงไว้ว่า สมาชิกต้องถือหุ้นในสหกรณ์ (แรกเข้าอย่างน้อย 100 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท จำนวน 1,000 บาท) โดยสมาชิกสามารถเพิ่มหุ้นภายหลังได้โดยไม่จำกัดจำนวน และการชำระค่าหุ้นสมาชิกต้องชำระค่าหุ้นเป็นเงินสด

2. สิทธิของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ ได้แก่

1. เข้าร่วมประชุมใหญ่
2. เข้าชื่อเรียกประชุมวิสามัญ

3. เสนอหรือได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินการหรือผู้ตรวจสอบกิจการ
4. ได้รับบริการทางธุรกิจและทางวิชาการ
5. สิทธิอื่น ๆ ที่กำหนดในข้อบังคับ

เกี่ยวกับการจัดการเดินรถ สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด ได้จัดให้สมาชิกคือ ผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก สีล้อแดง ทำการส่งผู้โดยสารประจำทางหมวด 20 โดยสหกรณ์ฯ เป็นผู้ควบคุมและจัดการเดินรถให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ และ ข้อบังคับทางราชการ

ลักษณะของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก สีล้อแดง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จะต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด ตามคุณสมบัติและข้อกำหนดของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์บางรายนำรถออกให้เช่าโดยไม่ได้เป็นผู้ประกอบการเองซึ่งสหกรณ์นครลานนา จำกัด ไม่ได้กำหนดให้ผู้เช่ารถโดยสารขนาดเล็กต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์ จึงเกิดปัญหาเรื่องเกี่ยวกับมารยาทของผู้ขับขี่รถ การเรียกเก็บค่าโดยสารไม่เป็นไปตามกำหนด และการแต่งกายของผู้ขับขี่รถ ซึ่งทำให้สหกรณ์ต้องนำเรื่องเข้าประชุมพิจารณาเพื่อจัดร่างระเบียบว่าด้วยสมาชิกออกรถให้เช่าเพื่อถือปฏิบัติต่อไป (สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด: รายงานกิจการประจำปี, 2547) ดังนั้นผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก สีล้อแดง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

1. เป็นเจ้าของรถโดยซื้อรถยนต์เป็นเงินสด
2. รถยังอยู่ในระหว่างเช่าซื้อ
3. เป็นเพียงผู้เช่ารถมาดำเนินงาน โดยจะเช่ารถจากผู้ที่ เป็นสมาชิกของ สหกรณ์นคร

ลานนาเดินรถ จำกัด ซึ่งมีประมาณร้อยละ 15 ของรถที่ให้บริการจริง (สัมภาษณ์ประธานสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด . 2548)

ต้นทุนการลงทุนของผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก

ต้นทุนของผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก (สีล้อแดง) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จำแนกต้นทุนที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประเภท คือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก และค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก (Investment Cost)

ในการเข้ามาเป็นผู้ประกอบการโดยสหราชอาณาจักร (สื่้อแดง) ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกคือรถที่นำมาใช้ในการประกอบการไม่ว่าจะโดยการซื้อรถยนต์เป็นเงินสด หรือ โดยการเช่าซื้อ หรือเช่ามาดำเนินงาน แต่ละลักษณะจะมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกแตกต่างกันดังนี้

1. ผู้ประกอบการโดยสหราชอาณาจักรที่เป็นเจ้าของรถ ต้นทุนในการลงทุนได้แก่

- 1.1 ต้นทุนรถยนต์ ราคาเงินสด
- 1.2 ค่าต่อเติมรถพร้อมประกอบการ
- 1.3 ค่าป้ายทะเบียนรถยนต์ หมวด 20
- 1.4 ค่าสัมปทานเส้นทาง และค่าบำรุงแรกเข้า
- 1.5 ค่าหุ้นสมาชิกสหกรณ์

นอกจากเงินลงทุนซื้อรถที่ใช้ประกอบการด้วยราคาเงินสดแล้วจะต้องเสียค่าสมาชิกสหกรณ์แรกเข้า 100 บาท ค่าหุ้นสมาชิกแรกเข้าอย่างน้อย 100 หุ้น หุ้นละ 10 บาท รวม 1,000 บาท และค่าบำรุงสหกรณ์ปีละ 200 บาท ค่าขออนุญาตเส้นทางสัมปทาน 1,500 บาทต่อ5ปี จึงจะต่อไปอนุญาต ซึ่งผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการเป็นสมาชิกของสหกรณ์

2. ผู้ประกอบการโดยสหราชอาณาจักรที่เป็นเจ้าของรถโดยการเช่าซื้อ ต้นทุนในการลงทุนได้แก่

- 2.1 ต้นทุนรถยนต์
- 2.2 ค่าต่อเติมรถพร้อมประกอบการ
- 2.3 ค่าป้ายทะเบียนรถยนต์ หมวด 20
- 2.4 ค่าสัมปทานเส้นทางและค่าบำรุงแรกเข้า
- 2.5 ค่าหุ้นสมาชิกสหกรณ์

นอกจากเงินลงทุนซื้อรถที่ใช้ประกอบการโดยการเช่าซื้อซึ่งต้องจ่ายเงินดาวน์และชำระค่างวดเฉลี่ย 42 งวดต่อ3.5 ปี ซึ่งแต่ละงวดต้องมีดอกเบี้ยเช่าซื้อแล้ว ผู้ประกอบการต้องเสียค่าสมาชิกสหกรณ์แรกเข้า 100 บาท ค่าหุ้นสมาชิกแรกเข้าอย่างน้อย 100 หุ้น หุ้นละ 10 บาท รวม 1,000 บาท และค่าบำรุง สหกรณ์ปีละ 200 บาท ค่าขออนุญาตเส้นทางสัมปทาน 1,500 บาทต่อ 5ปี จึงจะต่อไปอนุญาต ซึ่งผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการเป็นสมาชิกของสหกรณ์

3. ผู้ประกอบการเป็นผู้เช่ารถมาดำเนินงาน จากการสอบถามจากผู้ประกอบการที่เช่ารถโดยสารขนาดเล็กมาดำเนินงานจะเช่ารถจากผู้ที่เป็นสมาชิกของ สหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัด ซึ่งออกรถให้เช่า ต้นทุนในการลงทุนของผู้เช่าต้องมีการวางหลักประกันหรือเงินมัดจำให้แก่ผู้ให้เช่า นอกจากนี้ผู้ให้เช่าบางรายมีข้อตกลงในเรื่องค่าซ่อมรถจะต้องรับผิดชอบร่วมกันระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าซึ่งบางรายจะหักจากเงินประกัน

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenditures)

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพื่อก่อให้เกิดรายได้ซึ่งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ คือ ค่าน้ำมันรถ รถที่ใช้ประกอบการจะใช้น้ำมัน ดีเซล นอกจากนี้ค่าน้ำมันแล้วยังมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ ได้แก่

1. ค่าสมาชิกสหกรณ์และค่าบำรุงสหกรณ์รายปี คือ ค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์จะต้องชำระตามข้อบังคับของสหกรณ์
2. ค่าภาษีรถยนต์ประจำปี เป็นค่าใช้จ่ายประจำปีสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของรถยนต์จะต้องชำระภาษีรถยนต์ ตามกฎหมาย
3. ค่าประกันภัยรถยนต์ประจำปี เป็นค่าใช้จ่ายประจำปี ผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของรถยนต์จะต้องชำระค่าประกันภัยรถยนต์ ตามกฎหมาย
4. ราคาน้ำมันดีเซล(โซล่า) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของผู้ประกอบการ ในปีที่ 1 จะใช้ราคาน้ำมันเฉลี่ยในช่วงที่ทำการศึกษาคือข้อมูล ระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ 2548 ซึ่งมีราคาดีเซล 15.83 บาท ถึง 14 กันยายน 2548 ราคาน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้นเป็นลิตรละ 24.43 บาท นำราคาน้ำมันในช่วงต้นปีเฉลี่ยราคา น้ำมันปลายปีเป็นราคาน้ำมันในปีที่ 1 เฉลี่ยลิตรละ 20.13 บาท ปีที่ 2 เฉลี่ยราคาน้ำมันระหว่าง ลิตรละ 24.43 บาทเพิ่มอีก 4 % คือลิตรละ 25.41 บาท ดังนั้นน้ำมันในปีที่ 2 เฉลี่ยลิตรละ 24.92 บาท ส่วนปีที่ 3 ปีที่ 4 และ ปีที่ 5 เพิ่มอีก 4 % จากลิตรละ 25.41 บาท เป็นเฉลี่ยลิตรละ 26.42 บาท
5. ค่าบำรุงรักษารถ รถที่ใช้ในการประกอบการจะต้องมีการเสียค่าบำรุงรักษา เช่น ค่าน้ำมันเครื่อง ค่าเปลี่ยนอะไหล่รถที่ชำรุด น้ำยาแอร์ ไล่กรอง เป็นต้น สำหรับค่าบำรุงรักษารถเป็นรายจ่ายประจำปีของผู้ประกอบการหากมีการใช้งานมาก ค่าบำรุงรักษาจะสูงตามไปด้วย ส่วนในปีถัดไปจะประมาณการค่าบำรุงรักษารถเพิ่มขึ้นปีละ 4 % จากปีก่อน โดยคำนวณเฉลี่ยจากตัวเลขทางเศรษฐกิจของไทย ที่สำนักงานการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แถลงการประมาณการเศรษฐกิจว่าปีนี้อยู่ที่ระดับ 3.5 – 4.3 % ทั้งนี้เป็นผลมาจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นและสิ่งที่จะเป็นปัจจัยส่งผลต่อเศรษฐกิจ

ไทยระยะต่อไปคือ ราคาน้ำมัน อัตราเงินเฟ้อ โดยอัตราเงินเฟ้อทั้งปีจะขยายตัวสูงถึง 4 – 4.4 % ที่สภาพัฒน์ได้ ประมาณ การไว้ (มติชนรายวัน, 2548 : 19)

6. ค่าแรงงานของผู้ประกอบการ เป็นค่าจ้างขั้นต่ำที่ผู้ประกอบการจะต้องได้รับเป็นค่าตอบแทนเมื่อมีการดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ แต่ตามหลักการคิดต้นทุนทางบัญชีจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ด้วย แม้จะไม่ได้กำหนดอัตราในการจ้างงานไว้แต่เมื่อมีการประกอบกิจการก็ควรนำค่าแรงงานของผู้ประกอบการมาเป็นค่าใช้จ่าย โดยใช้อัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมประกาศใช้มาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ประกาศกระทรวงแรงงาน กำหนด ซึ่งอัตราค่าจ้างขั้นต่ำมีผลบังคับใช้เมื่อ 1 มกราคม 2548 ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ วันละ 149 บาท ต่อมาได้มีการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2548 ในอัตรา 153 บาท (กระทรวงแรงงาน, 2548 : ออนไลน์)

7. ดอกเบี้ยเช่าซื้อ ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้ประกอบการซื้อรถยนต์เป็นเงินผ่อน สำหรับคำนวณดอกเบี้ยเช่าซื้อจะคำนวณจาก จำนวนค่าผ่อนรถยนต์ทั้งหมด หักกับราคาสถิตของรถยนต์

8. ค่าเช่ารถยนต์ เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกอบการที่ไม่มีรถยนต์โดยสารเป็นของตนเอง และไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ แต่ต้องการเป็นผู้ประกอบการรถโดยสารจึงต้องเช่ารถยนต์โดยสารจากผู้ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯ โดยจ่ายค่าเช่าตามข้อตกลง

9. ค่าเสื่อมราคารถยนต์ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของผู้ประกอบการที่ซื้อรถยนต์เป็นเงินสดและเช่าซื้อ ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ผู้ประกอบการซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึง แต่ตามหลักการคิดต้นทุนทางบัญชีต้องนำค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาคิดเป็นค่าใช้จ่ายด้วย โดยจะคำนวณตามวิธีเส้นตรงอายุ 5 ปี ตามอายุโครงการ

เมื่อนำค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานดังกล่าว มาจำแนกตามพฤติกรรมของต้นทุนสามารถแบ่ง ต้นทุนได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ ต้นทุนคงที่ ที่ต้องจ่ายต่อปี และต้นทุนผันแปร ที่ต้องจ่ายเป็นประจำ รายวันซึ่งผู้ประกอบการแต่ละลักษณะหากจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมแล้วจะเป็นดังนี้

1) ผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็กที่ซื้อรถยนต์เป็นเงินสด

ต้นทุนคงที่ ได้แก่

- ค่าบำรุงสหกรณ์
- ค่าธรรมเนียมสหกรณ์
- ค่าภาษีรถยนต์

- ค่าประกันภัยรถยนต์
- ค่าเสื่อมราคารถยนต์ คำนวณตามวิธีเส้นตรงตามอายุเส้นทางสัมปทาน
- ค่าแรงงานของผู้ประกอบการ คำนวณตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ประกาศกระทรวงแรงงาน กำหนด (กระทรวงแรงงาน, 2548 : ออนไลน์)

ต้นทุนผันแปร ได้แก่

- ค่าน้ำมันรถ
- ค่าบำรุงรักษารถ

2) ผู้ประกอบการที่เข้าซื้อรถมาประกอบการ

ต้นทุนคงที่ ได้แก่

- ค่าบำรุงสหกรณ์รายปี
- ค่าภาษีรถยนต์ประจำปี
- ค่าประกันภัยรถยนต์ประจำปี
- ดอกเบี้ยเช่าซื้อ โดยเฉลี่ยผ่อน 3.5 ปี หรือ 42 งวด
- ค่าแรงงานของผู้ประกอบการ
- ค่าเสื่อมราคารถยนต์

ต้นทุนผันแปร ได้แก่

- ค่าน้ำมันรถ
- ค่าบำรุงรักษารถ

3) ผู้ประกอบการที่เช่ารถยนต์มาดำเนินงาน

ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเช่ารายวัน หรือ รายเดือน ค่าแรงผู้ประกอบการ

ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าน้ำมันรถ ค่าบำรุงรักษารถยนต์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรนี้จำแนกไว้เพื่อใช้ในการคำนวณจุดคุ้มทุนต่อไป

รายได้จากการประกอบการ

รายได้ของผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก (สีล้อแดง) ได้แก่รายได้จากค่าโดยสารปกติ รายได้จากการเหมา รายได้เสริม และอื่นๆ

1. รายได้จากค่าโดยสารปกติ หมายถึง รายได้ที่ได้จากค่าโดยสารในอัตราปกติตามข้อกำหนดในเรื่องอัตราค่าโดยสาร รถโดยสารขนาดเล็กในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีคณะกรรมการควบคุมการขนส่งทางบกประจำจังหวัดเชียงใหม่มีอำนาจในการกำหนดอัตราค่าโดยสารและตามมติที่ 1/2548 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 กำหนดให้รถโดยสารขนาดเล็กที่วิ่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อัตราค่าโดยสารทั่วไปในอัตราคนละ 10 บาท สำหรับนักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบ และภิกษุสามเณร เก็บค่าโดยสารในอัตรา 5 บาท และเมื่อเข้ามาเป็นผู้ประกอบการแล้วสามารถวิ่งรับส่งผู้โดยสารได้ในเส้นทางสัมปทานที่กำหนด ลักษณะของการวิ่งรับส่งผู้โดยสารเป็นแบบวน ผู้ประกอบการจะวิ่งวนรับส่งผู้โดยสารแบบอิสระ ไม่มีคิวรถประจำนอกจากตั้งคิวรถขึ้นกันเองระหว่างสมาชิก รายได้หรือค่าโดยสารจึงไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาสซึ่งเส้นทางที่รับส่งผู้โดยสารส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยระยะใกล้จะหมายถึงเส้นทางที่วิ่งในเขตชุมชน เช่น ตลาดวโรรส ประตูท่าแพ อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ ประตูเชียงใหม่

รายได้ส่วนนี้จะนำมาเฉลี่ยเป็นรายได้ค่าโดยสารต่อคนตามจำนวนผู้โดยสารต่อปีเพื่อคำนวณหาจุดคุ้มทุนต่อไป ส่วนระยะทางไกลภายในระยะทางเขตถนนวงแหวนรอบใน (สายอ้อมเมือง) หรือนอกเส้นทางราคาแล้วแต่ตกลงกันเอง จะนำมารวมคำนวณเพื่อหากระแสเงินสดรับของผู้ประกอบการ โดยรวมกับรายได้เหมาอื่นๆ

2. รายได้จากการเหมา หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการเหมาในระยะทางไกลหรือนอกเส้นทางเทศบาลนครเชียงใหม่ ราคาแล้วแต่ตกลงกันเองระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้ประกอบการ ส่วนมากเกิดจากการจ้างเหมาเพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวดังนั้นในเทศกาลต่างๆ จึงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยบริษัททัวร์จะมีการติดต่อกับผู้ประกอบการรถโดยสารขนาดเล็ก สีล้อแดง ในแต่ละคราวจะใช้รถเป็นจำนวนมากเพื่อรับนักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เช่น พระธาตุดอยสุเทพ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ ดอยปุย เป็นต้น การเหมาแต่ละครั้งราคาแล้วแต่จะตกลงกัน

2) เพื่อทัศนศึกษา เนื่องจากในปัจจุบันโรงเรียนต่าง ๆ จะต้องมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยการให้นักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ รถที่ใช้เป็นพาหนะในการเดินทางในจังหวัดเชียงใหม่ ยังใช้รถโดยสารขนาดเล็กสี่ล้อแดง เนื่องจากสะดวกและราคาถูกกว่ารถประเภทอื่น ราคาเหมาะสมแล้วแต่จะตกลงกันระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ว่าจ้าง

3) ขนส่งสัมภาระ ผู้ว่าจ้างบางรายต้องการขนส่งสัมภาระจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งโดยการเหมารถไปซึ่งสัมภาระมีจำนวนไม่มากนัก รถที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นรถโดยสารขนาดเล็กสี่ล้อแดง เช่น ในช่วงปิด หรือ เปิด ภาคเรียน จะมีนักศึกษาย้ายหอพัก ค่าเหมารถขึ้นอยู่กับระยะทางที่ต้องการจะไป

4) อื่น ๆ เช่น เงินปันผลจากหุ้นสหกรณ์นครลานนาเดินรถ จำกัดปกติได้รับปีละครั้ง หรือ รายได้จากการนำรถไปรับ – ส่งนักเรียนช่วงเช้า หรือ เย็น ที่กำหนดเวลาไว้แน่นอน ส่วนในช่วงเวลาอื่นที่ว่าง ก็นำรถออกรับ – ส่ง ผู้โดยสารทั่วไป ซึ่งผู้ประกอบการสามารถทำได้

สำหรับรายได้จากการจ้างเหมาจะนำมาเฉลี่ยเป็นจำนวนครั้งในการจ้างเหมาต่อปี ราคาการจ้างเหมานำมาเฉลี่ยต่อครั้ง เพื่อคำนวณหารายได้เฉลี่ยจากการจ้างเหมา ส่วนน้ำมันที่ใช้ในการจ้างเหมาจะแยกออกจากรายได้ที่ใช้ในการดำเนินงานปกติโดยจะเฉลี่ยการใช้น้ำมันก็ลิตรต่อครั้ง เพื่อคำนวณหาต้นทุนของน้ำมันจากการจ้างเหมาต่อปี

3. รายได้เสริม หมายถึง รายได้อื่นนอกเหนือจากรายได้ปกติและรายได้จากการจ้างเหมา ได้แก่ การติดป้ายโฆษณา หรือ ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ว่าจ้าง รายได้ส่วนนี้ขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้าง กำหนดเงื่อนไขการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ ส่วนการให้ค่าตอบแทนอาจให้เป็น รายวัน หรือ รายเดือน แล้วแต่ข้อตกลงระยะเวลาในการติดป้ายโฆษณาส่วนใหญ่ต่อเนื่องไม่เกิน 1 ปี (สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ)